

การอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น
Community Forest Conservation According to the Civil State Ban Khok Kee
Bua Yai Subdistrict Nam Phong District KhonKaen Province

ปรางค์ทอง ราศรี¹, พจ ตู้พจ², อำนวย สังข์ช่วย³

Prangthong Rasri¹, Pot Toopot², Amnuay Sangchuay³

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

Email : Prangtong1975@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ 2)เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ และ 3)ศึกษาแนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน การวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 285 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 8 คน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่า t และทดสอบค่า F-test การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

---

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

¹Master of Public Administration Formula Student Department of Public Administration Faculty of Social Sciences and Humanities Northeastern University, Thailand.

^{2,3}คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{2,3}Faculty of Social Sciences and Humanities Northeastern University, Thailand.

*ได้รับบทความ: 28 พฤษภาคม 2562; แก้ไขบทความ: 12 กรกฎาคม 2562; ตอบรับการตีพิมพ์: 18 กรกฎาคม 2562

Received: May 28, 2019; Revised: July 12, 2019; Accepted: July 18, 2019

ผลการศึกษาพบว่า (1)สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติ บ้านคอกคี่ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2)การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติ บ้านคอกคี่ พบว่า เพศหญิงและเพศชาย โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3)แนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติ บ้านคอกคี่ ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันรักษาป่า หน่วยงานรัฐ ควรจัดหาอุปกรณ์บำรุงรักษาป่า ระบบน้ำ ระบบไฟ และปรับปรุงเส้นทางสัญจรรอบๆ ป่า 2) ด้านการปลูกป่าหน่วยงานรัฐ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปลูกป่าเพิ่ม 3) ด้านการดูแลป้องกันรักษาป่า หน่วยงานรัฐควรจัดทำโครงการฝึกอบรม หลักสูตร การบริหารจัดการต้นไม้ที่ไม่เคยใช้ประโยชน์มาใช้ประโยชน์ 4) ด้านการป้องกันไฟป่าหน่วยงานรัฐ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำรั้วธรรมชาติ ด้วยการปลูกกล้วย 5) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนควรจัดเวทีประชาคมสมาชิกป่าชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรับปรุงกฎกติกา การใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน 6) ด้านการอำนวยความสะดวกของหน่วยงานรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแผนการพัฒนาป่าชุมชน เพื่อให้การอนุรักษ์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และ 7) ด้านความรับผิดชอบของประชาชน หน่วยงานรัฐ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณการอนุรักษ์ป่า จัดทำรั้วธรรมชาติป้องกันไฟป่าหรือแนวกันไฟเปียก

คำสำคัญ : 1. การอนุรักษ์ 2. ป่าชุมชน 3. แนวพระราชบัญญัติ

ABSTRACT

The objectives of the research article were to 1) study the situation of community forest conservation according to the civil state, Ban Khok Kee, 2) compare the opinions on community forest conservation according to the civil state, Ban KhokKee and 3) study the guidelines for the development of community forest conservation according to the civil state, Ban Khok Kee, Bua Yai sub-district, Nam Phong district, KhonKaen province by using the concept of community forest conservation of Somchai Pho Trakun and Meechai Wong-Ub to integrate into 4-concept frameworks. This research was mixed methods research between quantitative research with the sample group of 285 people and qualitative research with the target group of 8 people. The research instrument was 5-level rating scale questionnaire. The statistics used in data analysis included percentage, mean,

standard deviation, t-test and F-test. The qualitative research used the in-depth semi-structured interview and descriptive statistics.

The study results were found that: 1. The situation of community forest conservation according to the civil state, Ban Khok Kee, Bua Yai sub-district, Nam Phong district, KhonKaen province in overall was rated at a high level. 2. The comparative analysis results of opinions on the community forest conservation according to the civil state of Ban Khok Kee classified by sex, age, educational level and duration of living in the community was found that the opinions of females and males in overall and each aspects were not different, while the opinions of people who had different age, educational level and duration of living in the community were found that in overall and each aspect were different with statistical significance at the level of .05. 3. The guidelines for development of community forest conservation according to the civil state of Ban Khok Kee, Bua Yai sub-district, Nam Phong district, KhonKaen province were as follows : 1) On forest protection : The government agencies should provide forest maintenance equipment, water systems, lighting systems, and improve the route around the forest. 2) On reforestation: The government agencies should promote and support reforestation. 3) On forest preservation : The government agencies should provide training, program and management of trees that had never been used to be benefit. 4) On forest fire prevention: The government agencies should promote and support natural fences by planting bananas. 5) On public participation: The community forest stage should be organized to allow members to participate in the decision to improve the utilization rules of community forest. 6) On facilitation of government: Local administration organization should have community forest development plan for continuous conservation and 7) On public responsibility: The government agencies should have a budget for forest conservation, natural fences to prevent forest fires or wet fire.

Keywords : 1. Conservation 2. Community Forest 3. Civil State

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยเริ่มโครงการป่าชุมชนอย่างเป็นทางการตามแนวทางของกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2542 โดยป่าชุมชนที่จัดตั้งเป็นแห่งแรก คือ ป่าชุมชนบ้านเขาราวเทียนทอง หมู่บ้านเขาราวเทียนทอง หมู่ที่ 10 ตำบลเนินขาม กิ่งอำเภอนีนขาม จังหวัดชัยนาท มีเนื้อที่จำนวน 993 ไร่ และนับแต่เริ่มจัดตั้งโครงการป่าชุมชน (พ.ศ. 2543- พ.ศ. 2560) ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด 5.69 ล้านไร่ จำนวน 10,415 ป่าชุมชน โดยบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ป่าชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือภาคกลาง และภาคใต้ตามลำดับความสำเร็จของป่าชุมชนดังกล่าว ทำให้ป่าที่เสื่อมโทรมหลายแห่งได้รับการฟื้นฟูดูแล จนเป็นผืนป่าที่สมบูรณ์ และช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้นหลายชุมชนมีสินค้าและผลิตภัณฑ์ ที่เกิดจากการนำธรรมชาติในป่ามาสร้างมูลค่าก่อให้เกิดอาชีพ สร้างรายได้ให้กับชุมชน(สำนักงานจัดการป่าไม้ กรมป่าไม้, 2561 : ออนไลน์)

ป่าชุมชน เป็นป่าไม้ประเภทหนึ่ง ที่ผืนป่ามีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ แต่ต้องไม่ใหญ่เกินกว่าที่ชุมชนนั้นๆ จะฟื้นฟูดูแลได้ พื้นที่ป่าชุมชนมีทั้งเป็นป่าบกและป่าชายเลนโดยไม่รวมพื้นที่อยู่อาศัย เช่น หมู่บ้านและที่ทำกิน สภาพอาจเป็นป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ หรือป่าเสื่อมโทรมที่รกร้างว่างเปล่าก็ได้ ประเทศไทยมีป่าชุมชน 2 ประเภท คือ ป่าชุมชนแบบอนุรักษ์ ได้แก่ ป่าชุมชนดั้งเดิมที่มีสภาพเป็นป่าธรรมชาติที่มีต้นไม้มากใหญ่ เพื่อไม่ให้มีการบุกรุก ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่า และเป็นผืนป่าที่ใช้ประกอบพิธีกรรมบนพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อเป็นแหล่งอาหาร รวมถึงการใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ และป่าชุมชนพัฒนา ได้แก่ ป่าชุมชนที่ได้พัฒนาสร้างขึ้นใหม่จากสภาพพื้นที่ว่างเปล่า ป่าที่ถูกทำลายมีสภาพเสื่อมโทรมในพื้นที่สาธารณะ วัด โรงเรียน โดยชุมชนต้องการใช้ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนจากการใช้ผลผลิตจากป่าชุมชน เพื่อการบริโภค การใช้สอย เพื่อสร้างสมดุลของระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ ตลอดจนการพักผ่อนหย่อนใจซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากกรมป่าไม้ (ภาวดี ทะไรราช, 2560 : 129)

ป่าชุมชนบ้านคอกคี่เป็นหนึ่งในป่าชุมชนที่ขึ้นทะเบียนกับกรมป่าไม้ ตั้งอยู่บ้านคอกคี่ หมู่ 9 และหมู่ 10 ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นมีพื้นที่ทั้งสิ้น 711 ไร่เดิมเป็นป่าไม้เบญจพรรณพรรณไม้ที่พบได้แก่ ไม้เต็ง รั้ง มะค่าแต้ ชงโค รัก แดงและมีไผ่ชนิดต่าง ๆ ขึ้นอย่างหนาแน่นประมาณ ร้อยละ 80 ของพื้นที่ป่าชุมชน แต่การลักลอบตัดไม้และภัยแล้งในอดีตทำให้ป่าเบญจพรรณเดิมเสื่อมโทรมลงด้วยบ้านคอกคี่ มีกลุ่มผู้นำและครู ประชาชนท้องถิ่นที่ยึดหลัก “บวร” เมื่อภาครัฐนำโครงการ “ป่าพื้นบ้านอาหารชุมชน” เข้ามาสู่ชุมชน ในปี พ.ศ. 2540 กลุ่มผู้นำชาวบ้านจึงสนองนโยบายอย่างเข้มแข็ง และเป็นจุดเริ่มต้นของการทำงาน เพื่อการอนุรักษ์และการแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่า รวมถึงการปัญหาความขัดแย้งในเรื่องการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่ากับการดูแลรักษาป่าระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ภายใต้แนวคิดการแก้ปัญหาในรูปแบบของการมีส่วนร่วม

ร่วม หรือ แนวทางประชารัฐโดยการเปิดโอกาสให้ราษฎรและองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ สอดส่อง ดูแล ป้องกันรักษาป่า รวมทั้งมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการป่าอย่างถูกต้องตามระเบียบ กฎหมายที่วางไว้ เพื่อให้คนในชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าแบบเกื้อกูลกัน ความสำเร็จของชุมชนใน การอนุรักษ์ป่าชุมชน คือการมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนเพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการจัดการดูแลมีการตั้งกฎระเบียบในการ เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนมีวิธีการจัดการดูแลป่าผ่านทางการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน(จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2556 : 217), พรเทพ ศรีธนาธร (2553 : 74) และ ชุตินาสาสามารถ (2559 : 193)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวประชารัฐบ้าน คอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาสภาพ การอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวประชารัฐบ้านคอกคี่ให้มีการบริหารจัดการที่มีความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวประชารัฐบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวประชารัฐ บ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

2.3 เพื่อศึกษาหาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวประชารัฐบ้าน คอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวประชารัฐบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ประชาชนบ้านคอกคี่ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวประชารัฐบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้รับทราบสภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

4.2 ได้ทราบข้อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการบริหารจัดการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติให้ผลดีมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณใช้เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ใช้วิธีแจกความถี่ และหาค่าร้อยละ กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับ ทดสอบเปรียบเทียบค่าที่ t-test แบบ Independent Samples และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้ F-test โดยใช้หลักการแนวคิดการอนุรักษ์ป่าชุมชน จากงานวิจัยของสมชาย โพธิ์ตระกูล (2556 : 13-37) และมีชัย วงษ์อุบ (2558 : 205-215) มาบูรณาการใช้เป็นกรอบแนวคิด 4 ด้าน และตามแนวพระราชบัญญัติ 3 ด้าน มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเจาะลึก ประชากรกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน ใช้วิธีคัดเลือกตามสถานการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

6. ผลการวิจัย

6.1 สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันรักษาป่า และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการป้องกันไฟป่า รองลงมา ด้านการดูแลป้องกันรักษาป่า และด้านการปลูกป่า ตามลำดับ

6.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

6.2.1 จำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า โดยภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นที่ไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุอาจเนื่องมาจากผลของการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ผู้นำชุมชนและชาวบ้านร่วมกันปรึกษาหารือถึงการอนุรักษ์ป่าบ้านคอกคี่ ที่ต้นอาศัยอยู่มาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผนวกกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้ามาสนับสนุนการจัดตั้งป่าชุมชนมีการประกาศจัดตั้งป่าชุมชน มาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรในเขตป่าชุมชนของชาวบ้าน ได้ถูกกำกับโดยระเบียบข้อบังคับป่าชุมชนที่กำหนดขึ้นเองภายในหมู่บ้านโดยการปรึกษาหารือและการประชุมร่วมของชาวบ้านมีบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน มีรายละเอียดข้อห้ามต่างๆซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศรับรองกฎระเบียบข้อบังคับของตำบล ว่าด้วยการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและความสงบสุข โดยมีคณะกรรมการป่าชุมชน หรือชื่อเรียก “ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.) หรือ กลุ่มอนุรักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อม” เป็นการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างยั่งยืน

6.2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุอาจเนื่องมาจาก ผู้นำชุมชนและชาวบ้านที่มีการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน จะมีสถานภาพความแตกต่าง ในเรื่องความคิดเห็น ทัศนคติ ความคาดหวัง ทักษะ ความรู้ ความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน แต่เมื่อสรุปผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยภาพรวมจากการสัมภาษณ์แล้ว พบว่าผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีการจัดทำกิจกรรมร่วมกันได้เสนอให้มีการสนับสนุนและเสริมสร้างการทำงานแบบเครือข่ายทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน

6.3 แนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ดังนี้ 1)ด้านการป้องกันรักษาป่า หน่วยงานรัฐควรจัดหาอุปกรณ์บำรุงรักษาป่า ระบบน้ำ ระบบไฟ และปรับปรุงเส้นทางสัญจรรอบๆ ป่า 2)ด้านการปลูกป่าหน่วยงานรัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปลูกป่าเพิ่ม 3)ด้านการดูแลป้องกันรักษาป่า หน่วยงานรัฐ ควรจัดทำโครงการฝึกอบรม การบริหารจัดการต้นไม้ที่ไม่เคยใช้ประโยชน์มาใช้ประโยชน์ เช่น มะพร้าว ต้นตาล ไม้ยางพารา 4)ด้านการป้องกันไฟป่าหน่วยงานรัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดทำรั้วธรรมชาติ ด้วยการปลูกกล้วย 5)ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนควรจัดเวทีประชาคมสมาชิกป่าชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปรับปรุงกฎกติกาการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน 6)ด้านการอำนวยความสะดวกของหน่วยงานรัฐองค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีแผนการพัฒนาป่าชุมชน เพื่อให้การอนุรักษ์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และ 7)ด้านความรับผิดชอบของประชาชน หน่วยงานรัฐควรมีการสนับสนุนงบประมาณการอนุรักษ์ป่าจัดทำรั้วธรรมชาติป้องกันไฟป่าหรือแนวกันไฟเปียก

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด 1 ด้าน ที่ผลการศึกษาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ เกิดจากความต้องการอนุรักษ์และยังยั้งการทำลายป่าชุมชนประชาชนมีส่วนร่วมสอดส่องดูแลผู้บุกรุกแผ้วถางป่าการป้องกันการตัดไม้ทำลายป่าและการเฝ้าระวังไฟป่าร่วมกับผู้นำ จึงทำให้การอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ ประสบผลสำเร็จด้านการป้องกันรักษาป่าการป้องกันไฟป่า และการดูแลป้องกันรักษาป่าอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นินนาท ดาวรัตนหงษ์ (2557 : 122-133) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบเครือข่ายชุมชนในการป้องกันไฟป่า บ้านหัวทุ่งและบ้านปางแดงใน ตำบลเชียงดาว อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า จิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่ามาตั้งแต่อดีตคือ ความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนบ้านหัวทุ่งและบ้านปางแดง ในการบริหารจัดการและการป้องกันไฟป่าและสอดคล้องกับผลการศึกษาของและสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ มีชัย วงษ์อุบ, ธีร์วิสิฐ มุลงามกุล (2558 : 211) ได้ทำ วิจัยเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอลำปางจังหวัดตากพบว่า การรักษาอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอลำปางให้คงอยู่อย่างยั่งยืน ควรให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รักษาป่าในพื้นที่ไม่ให้ถูกตัดทำลาย

7.1.1 ด้านการป้องกันรักษาป่า พบว่า สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชบัญญัติบ้านคอกคี่ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด สามข้อ ได้แก่ การจัดทำหลักเขตหรือป้ายเครื่องหมายเพื่อแสดงเขตป่าหวงห้ามที่ชัดเจนรองลงมา การสนับสนุนชุมชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันดูแลรักษาป่าทุกขั้นตอนและ การกำหนดกฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์จากป่าที่ชัดเจน เพื่อลดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการอนุรักษ์หรือการจัดการทรัพยากรป่าไม้ของ เกษม จันทรแก้ว และสามัคคี บุญยะวัฒน์ (2538 : 21 อ้างถึงใน สุพิมล ศรศักดิ์, 2556 : 11-28) พบว่า การแบ่งเขตหรือแบ่งกลุ่มทรัพยากรให้ชัดเจน จะทำให้การอนุรักษ์เกิดผล โดยการแบ่งเขตต้องมีการสร้างมาตรการกำกับเพื่อการเก็บกักการฟื้นฟูการพัฒนาการป้องกันและการสงวน จะทำให้การอนุรักษ์ได้ผลผลิตที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย โพธิ์ตระกูล (2556 : 203) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย พบว่า การกำหนดเขตแดนการป้องกันรักษาป่าอย่างชัดเจน เป็นที่ยอมรับของชุมชนใกล้เคียงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ และผลการวิจัยของ มีชัย วงษ์อุบ, ธีร์วิสิฐ มุลงามกุล (2558 : 211) ได้ทำการศึกษาแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอลำปางจังหวัดตาก พบว่า การจัดทำเครื่องหมายหรือสิ่งก่อสร้าง

เพื่อแสดงแนวเขตป่าไม้ให้ชัดเจนเป็นมาตรการป้องกันการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ที่ดีที่สุดและเหมาะสม

7.1.2 ด้านการปลูกป่า พบว่า สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชรัฐบ้านคอกคี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยน้อยสุดสามข้อ ได้แก่การปลูกป่าทดแทน ดำเนินการร่วมกันทั้งภาครัฐบาลเอกชนชุมชน รองลงมา ประชาชนทุกคนมีหน้าที่ดูแลบำรุงรักษาป่าที่ปลูกเพิ่มให้เจริญเติบโตได้ดีและการปลูกทดแทนเป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าและคืนความอุดมสมบูรณ์ให้แก่ป่าตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิมล ศรศักดิ์ (2556 : 19) ได้กล่าวว่า การปลูกสร้างสวนป่ามีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) เพื่อผลทางเศรษฐกิจโดยตรง 2) เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ระบบนิเวศ 3) เพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมการปลูกสร้างสวนป่าจะสร้างขึ้นในที่ที่เคยเป็นมาก่อน (Reforestation)

7.1.3 ด้านการดูแลป้องกันรักษาป่า พบว่า สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชรัฐบ้านคอกคี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยน้อยสุด สามข้อ ได้แก่การใช้มาตรการอนุรักษ์ป่าตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับป่าชุมชนอย่างเข้มงวดจริงจัง รองลงมา การจัดโครงการหรือกิจกรรมการอนุรักษ์รักษาหรือฟื้นฟูสภาพป่าอย่างจริงจังต่อเนื่องและการจัดให้มีอาสาสมัครพิทักษ์ป่าเพื่อทำหน้าที่การดูแลป้องกันรักษาป่าตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพิมล ศรศักดิ์ (2556 : 11-27) ได้กล่าวว่า การดูแลป้องกันรักษาป่าสามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบ ทั้งการใช้วัสดุทดแทนไม้การใช้ไม้ที่มีประสิทธิภาพ/ประหยัด การพยายามนำไม้ที่ไม่เคยใช้ประโยชน์มาใช้ส่งเสริมประชาสัมพันธ์ ให้การศึกษาแก่เยาวชนและประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้สมชาย โพธิ์ตระกูล (2556 : 10) ได้กล่าวว่า การดูแลรักษาป่า คือ การตรวจสอบติดตามฟื้นฟูสภาพพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามภารกิจของกรมป่าไม้ ได้แก่พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเตรียมการสงวน พื้นที่สวนพฤกษศาสตร์ พื้นที่สวนรุกขา ตามภารกิจของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้แก่ พื้นที่อุทยานแห่งชาติพื้นที่วนอุทยาน พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าแนวทางการดูแลรักษาป่า ที่ระบุว่า ป่าชุมชนมีประโยชน์ต่อสังคมเพื่อผลประโยชน์ที่ได้รับจากป่าชุมชนร่วมกัน

7.1.4 ด้านการป้องกันไฟป่า พบว่า สภาพการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชรัฐบ้านคอกคี่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาค่าเฉลี่ยน้อยสุด สามข้อ ได้แก่การสร้างแนวกันไฟรอบบริเวณป่า เพื่อกำจัดและสกัดกั้นการลุกลามของไฟ รองลงมา การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักคุณประโยชน์ของป่าไม้และโทษของไฟป่า และการหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่เป็นสาเหตุให้เกิดไฟป่า เช่น เผาขยะหรือตอซังข้าวบริเวณชายป่า ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุพิมล ศรศักดิ์ (2556 : 11) ได้ทำวิจัย รูปแบบและกระบวนการอนุรักษ์ป่าชุมชนแนวพุทธในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การป้องกันไฟไหม้ป่า ไฟไหม้ป่าถือว่าเป็นอันตราย

ร้ายแรงที่เกิดขึ้นกับป่าไม้การฟื้นฟูกระทำได้อย่างมากไฟไหม้ป่าเกิดจากการกระทำของมนุษย์จากความประมาทเลินเล่อ ทำให้ต้นไม้บางส่วนอาจตายหมดหากเกิดซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนพืชหมดโอกาสแพร่พันธุ์ได้การป้องกันปัญหาไฟไหม้ป่ากระทำโดย 1)การประชาสัมพันธ์ ซึ่งอาจเป็นรูปแบบของการเข้าถึงตนเองผูกมิตรและแนะนำประชากรที่อยู่ใกล้เคียงให้รู้จักคุณประโยชน์ของป่าไม้และโทษของไฟป่า ตลอดจนช่วยป้องกันการเกิดไฟป่า 2)การสร้างแนวกันไฟและแนวควบคุมไฟรอบป่า เพื่อกำจัดการต่อเนื่องของเชื้อเพลิงและสกัดกั้นการลุกลามของไฟ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการป้องกันไฟไหม้ได้ อาจกระทำได้โดยการถางแนวกำจัดวัชพืชให้เตียนหรืออาจใช้สารเคมีที่ป้องกันไฟ 3)การตรวจตราระวังไฟ โดยจัดเวรยามเดินตรวจตราทั่วสวนป่า และจัดเวรยามคอยสังเกตการณ์บนหอดูไฟ เพื่อดูแลมิให้คนลอบจุดไฟเผาป่าระดมกำลังในการดับไฟได้ทันต่อเหตุการณ์และสอดคล้องกับวิธีป้องกันไฟป่าของ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2554 : ออนไลน์) ได้แนะวิธีป้องกันไฟป่าให้ควบคุมดูแลพื้นที่ริมแนวชายป่า เก็บกวาดพื้นที่ให้โล่งเตียนมิให้มีใบไม้แห้ง กิ่งไม้แห้ง หรือหญ้าแห้งกองสุม เพราะหากเกิดไฟไหม้จะเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี ทำให้ไฟปะทุและลุกลามอย่างรวดเร็วและสร้างแนวกันไฟล้อมรอบพื้นที่ เพื่อสกัดมิให้ไฟลุกลามไปยังพื้นที่อื่น หมั่นเก็บกวาดและกำจัดเชื้อเพลิงจำพวกใบไม้ กิ่งไม้แห้ง และหญ้าที่ทับถมบนแนวกันไฟ และระวังมิให้ต้นไม้ล้มพาดขวางแนวกันไฟ หากเกิดไฟไหม้ไฟจะลุกลามผ่านข้ามแนวกันไฟไปได้

7.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชดำริบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอหนองพอง จังหวัดขอนแก่น

7.2.1 จำแนกตาม เพศ และอายุ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นที่ไปตามสมมติฐานการวิจัย สาเหตุอาจเนื่องมาจากผลของการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีการจัดทำกิจกรรมร่วมกันปรึกษาหารือถึงการอนุรักษ์ป่าบ้านคอกคี่ที่ตนอาศัยอยู่มาตั้งแต่บรรพบุรุษ ผนวกกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้ามาสนับสนุนการจัดตั้งป่าชุมชนมีการประกาศจัดตั้งป่าชุมชน มาตั้งแต่ พ.ศ. 2540 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรในเขตป่าชุมชนของชาวบ้าน ได้ถูกกำกับโดยระเบียบข้อบังคับป่าชุมชนที่กำหนดขึ้นเองภายในหมู่บ้านโดยการปรึกษาหารือและการประชุมร่วมของชาวบ้านมีบทลงโทษกรณีฝ่าฝืน มีรายละเอียดข้อห้ามต่างๆในการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศรับรองกฎระเบียบและข้อบังคับของตำบล ว่าด้วยการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและความสงบสุขโดยมีคณะกรรมการป่าชุมชน หรือชื่อเรียก “ราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสทป.)หรือ กลุ่มอนุรักษ์ป่าและสิ่งแวดล้อม” สอดคล้องกับงานวิจัยของ นินนาท ดาวรัตนหงส์ (2557 : 122-133) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบเครือข่ายชุมชนเพื่อการป้องกันไฟป่าบ้านหัวตุ้งและบ้านปางแดงในตำบลเชียงดาวอำเภอเชียงดาวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาครัฐให้การสนับสนุนโดยให้งบประมาณความรู้อุปกรณ์และโอกาสในการไปทัศนศึกษา ความแตกต่างของสองหมู่บ้านคือบ้านปางแดงในได้รับการสนับสนุนหลักจากโครงการส่วนต่อขยายของโครงการปางแดง

ใน โครงการหลวงไม่เพียง แต่ให้ความรู้และงบประมาณแก่หมู่บ้านเท่านั้น แต่ยังพัฒนาอาชีพของชาวบ้านรวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย ชาวบ้านมีความแข็งแกร่งและความยั่งยืนของเครือข่ายชุมชนบ้านหัวตุงและบ้านปางแดงในมีความคล้ายคลึงกันคือมีโครงสร้างหมู่บ้าน การจัดการป้องกันไฟป่าและมีหัวหน้าหมู่บ้านที่มี บทบาทในการพัฒนาชุมชน ความแตกต่างของทั้งสองหมู่บ้านคือชาวบ้านหัวตุงมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าไม้

7.2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สาเหตุอาจเนื่องมาจากผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีการจัดทำกิจกรรมร่วมกัน มีความแตกต่างในเรื่องความคิดเห็น อุดมการณ์ ความคาดหวัง ทัศนคติ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ด้านอายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน จึงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน แต่เมื่อสรุปผลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แล้วพบว่า ผู้นำชุมชนและชาวบ้านมีการจัดทำกิจกรรมร่วมกันได้เสนอให้มีการสนับสนุนและเสริมสร้างการทำงานแบบเครือข่ายทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน เช่น เครือข่ายกลุ่มราษฎรอาสาพิทักษ์ป่าชุมชนเพื่อให้เด็ก เยาวชน คนหนุ่มสาว พ่อบ้านแม่บ้านและผู้สูงอายุมีส่วนร่วมอนุรักษ์รักษาป่าชุมชนและเครือข่ายการอนุรักษ์ป่าทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ เพื่อให้การอนุรักษ์ป่าที่มีอยู่ให้เป็นรูปธรรมทั้งในระยะสั้นและระยะยาวสอดคล้องกับงานวิจัยของสมชาย โพธิ์ตระกูล (2556 : 35) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ และหน่วยงานที่สังกัด พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ได้แก่ สภาพการบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในภาพรวม 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการป้องกันรักษาป่าอยู่ในระดับปานกลางด้านการป้องกันไฟป่าอยู่ในระดับปานกลางด้านการดูแลรักษาป่าอยู่ในระดับปานกลางและด้านการปลูกป่าอยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 รัฐควรมีนโยบายเสริมสร้างขบวนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนผ่านขบวนการทางวัฒนธรรมของชุมชน โดยยึดเอาชุมชนเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา

8.1.2 รัฐควรมีนโยบายจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์และพัฒนาป่าชุมชนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้คนในพื้นที่และนอกพื้นที่มีความรู้และสำนึกรักษ์ป่าที่แท้จริง

8.1.3 รัฐควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้ชาวบ้าน ให้ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีปริมาณผลผลิตทางการเกษตร จัดทำปฏิทินพืชตามวัฏจักรของพืชแต่ละชนิดเพื่อทราบถึงช่วงเวลาของการเก็บเกี่ยวที่แน่นอนและมีการขยายผลในชุมชนอื่นๆ

8.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.2.1 รัฐควรจัดหาอุปกรณ์บำรุงรักษาป่า ระบบน้ำ ระบบไฟ ปรับปรุงเส้นทางสัญจร รอบป่า เพื่อความสะดวกในการเฝ้าระวังการบุกรุกป่าและป้องกันการเกิดไฟป่า ให้มีความสะดวกสบายมากขึ้นและควรมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้เฝ้าเวรยามตามความเหมาะสม

8.2.2 ผู้นำและคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านคอกคี่ ควรจัดให้มีสวนรุกขชาติในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านคอกคี่ เพื่อรวบรวมพันธุ์ไม้ท้องถิ่นและพันธุ์ไม้ที่มีค่าต่อเศรษฐกิจเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และสวนสาธารณะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนการทำวิจัยเรื่องผลกระทบสภาพปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชนในพื้นที่เชิงคุณภาพเพื่อสามารถได้ข้อมูลเชิงลึกจากประชาชนในพื้นที่และนำผลการศึกษาไปกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหานั้นที่เหมาะสมได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

8.3.2 ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของชุมชนและหน่วยงานรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของป่าชุมชนในเขตพื้นที่ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมป่าไม้ สำนักงานจัดการที่ดินป่าไม้. (2561). **พื้นที่ป่าของประเทศไทยปี พ.ศ. 2516 – 2560**. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2561. จาก forestinfo.forest.go.th/Content/file/stat2559/Binder1.pdf
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2554). **แนววิธีป้องกันไฟป่า**. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2561. จาก <http://www.thaihealth.or.th/Content/4753>
- จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ. (2556). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน: กรณีศึกษาบ้านทาป่าเปา ตำบลทาปลาดุก อำเภอแม่ทาจังหวัดลำพูน. **วารสารวิจัยและพัฒนา มจร**. 36(2). 215-234.
- ชุติมา สามารถ. (2559). การจัดการดูแลป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านนิคมพัฒนาที่ 1 ตำบลท่าชะมวง อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา. **วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ**. 11(1). 193-234.

- นินนาท ดาวรัตนหงษ์. (2557). การศึกษาเปรียบเทียบเครือข่ายชุมชนในการป้องกันไฟฟ้า บ้านหัวทุ่งและบ้านปางแดงใน ตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรเทพ ศรีธนาธร. (2553). การจัดการป่าชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน : กลไกการจัดการการมีส่วนร่วมและความสำเร็จของชุมชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนห้วยแม่หิน จังหวัดลำปาง. **วารสารการจัดการ ป่าไม้**. 4(8). 74-91.
- ภาวดี ทะไกรราช. (2560). ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ชายแดน. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. (7)1. 128-134.
- มีชัย วงษ์อุบ, ธีรวิสิฐ มุลงามกุลจ. (2558). แนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอวังเจ้าจังหวัดตาก. รายงานสืบเนื่องจากการประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ (Proceedings) เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 15 วันที่ 23 กรกฎาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. 205-217.
- สมชาย โพธิ์ตระกูล. (2556). การบริหารจัดการการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในประเทศไทย. **ดุสิตนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์**. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- สุพิมล ศรศักดิ์. (2556). รูปแบบและกระบวนการอนุรักษ์ป่าชุมชนแนวพุทธในจังหวัดอุบลราชธานี. **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร**. 1(2). 11-28.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงมาด้วยดีต้องขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พจ ตู่พจ ดร.อำนาจ สังข์ช่วย และ ดร.พงษ์เมธี ไชยศรีหา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดีตลอดมา ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญการวิจัย ที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามให้รวมทั้งได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือจุดประกายความคิดทำให้ผลงานการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น สุดท้ายต้องขอขอบคุณผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ และประชาชนในเขตพื้นที่การอนุรักษ์ป่าชุมชนตามแนวพระราชัฐบ้านคอกคี่ ตำบลบัวใหญ่ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือให้ข้อมูลในการจัดวิจัยในครั้งนี้ด้วย